

Class - VII
Mid Term Exam Paper
(2023-24)
Subject - Sanskrit
Set - B

कुल पृष्ठ - 09

विद्यार्थी का नाम - —————

कक्ष संख्या - —————

कक्षा तथा वर्ग - —————

हस्ताक्षर (निरीक्षक) - —————

Time Alloted - 2 Hrs.

Max.Marks- 60

- निर्देश - * इस प्रश्न पत्र में 12 प्रश्न तथा 09 पृष्ठ हैं।
* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
* प्रश्नों के उत्तर सुंदर लिखावट में स्पष्ट रूप से लिखें।
* समयसीमा का ध्यान रखें।

1) अपठित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत -

10

भारतम् अस्माकम् देशः अस्ति। भारतस्य प्राचीनम् नाम आर्यावर्तः आसीत्। अस्माकम् देशस्य राजधानी देहली अस्ति। अधुना अस्माकम् देशे अष्टाविंशतिः प्रदेशाः सन्ति। अस्माकम् देशः लोकतांत्रिकदेशः अस्ति। अत्र जनाः एव सर्वकारस्य चयनम् कुर्वन्ति। अस्माकम् देशस्य त्रीणि राष्ट्रिय-पर्वाणि सन्ति। स्वतंत्रतादिवसः गणतंत्रदिवसः गांधीजयन्तिः च।

उचितम् विकल्पम् चित्वा एकपदेन उत्तरत -

1 X 4 = 4

i) अधुना अस्माकम् देशे कति प्रदेशाः सन्ति? उत्तरः - —————

क) नवविंशतिः ख) विंशतिः ग) अष्टाविंशतिः घ) त्रिंशत्

ii) अस्माकम् देशस्य राजधानी का अस्ति ? उत्तरः - —————

क) आर्यावर्तः ख) देहली ग) प्राचीनम् घ) सर्वकारः

iii) भारतस्य प्राचीनम् नाम किम् आसीत् ? उत्तरः - —————

क) आधुनिकः

ख) विश्वः

ग) देहली

घ) आर्यावर्तः

iv) भारतम् केषाम् देशः?

उत्तरः - -----

क) अस्माकम्

ख) प्राचीनम्

ग) चयनम्

घ) आर्यावर्तः

पूर्णवाक्येन उत्तरत -

2 X 2 = 4

i) अत्र कति राष्ट्रिय-पर्वणि सन्ति, कानि-कानि च ?

ii) जनाः कस्य चयनम् कुर्वन्ति?

निर्देशानुसारेण उत्तरत -

1 X 2 = 2

i) 'नवीनम्' अस्य विलोमपदम् किम् अस्ति?

उत्तरः - -----

क) अधुना

ख) प्राचीनम्

ग) चयनम्

घ) आर्यावर्तः

ii) ' अस्माकम् ' इति पदे का विभक्तिः -

उत्तरः - -----

क) तृतीया

ख) षष्ठी

ग) सप्तमी

घ) पंचमी

2) चित्रम् दृष्ट्वा मंजूषायाम् प्रदत्तशब्दैः (5) पंचवाक्यानि रचयत -

1x 5= 5

मंजूषा - उपवनस्य, बालाः, वृक्षस्य, दोला, वृक्षाणि, चित्रकलाम्, उपरि, पुस्तकम्, तिष्ठतः, शोभनम्।



- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____

3) निर्देशानुसारेण शब्दरूपम् चित्वा लिखत -

1x5 = 5

i) बालक - चतुर्थी विभक्तिः एकवचन - _____

क) बालकेन

ख) बालकाय

ग) बालकात्

ii) लता - तृतीया विभक्तिः एकवचन - _____

क) लतायाः

ख) लत्या

ग) लतया

iii) किम् पुल्लिङ्ग - द्वितीया विभक्तिः द्विवचन - _____

क) के ख) कौ ग) काम्

iv) किम् स्त्रीलिङ्ग - सप्तमी विभक्तिः बहुवचन - _____

क) कासु ख) केषु ग) कासाम्

v) किम् नपुंसकलिङ्ग - पंचमी विभक्तिः बहुवचन - _____

क) केभ्यः ख) काभ्यः ग) काभिः

4) निर्देशानुसारेण धातुरूपम् चित्वा लिखत -

1x5 = 5

i) पठ् धातु, लृट् लकार, मध्यम पुरुष, एकवचन - _____

क) पठिष्यति ख) पठिष्यसि ग) पठिष्यामि

ii) गम् धातु, लङ् लकार, उत्तम पुरुष, बहुवचन - _____

क) आगच्छाम ख) अगच्छाव ग) अगच्छाम

iii) कृ धातु, लोट् लकार, प्रथम पुरुष, द्विवचन - _____

क) करोतु ख) कुरुताम् ग) कुरुतम्

iv) गम् धातु, लृट् लकार, मध्यम पुरुष, बहुवचन - _____

क) गमिष्यामि ख) गमिष्यथ ग) गमिष्यामः

v) गम् धातु, लोट् लकार, उत्तम पुरुष, एकवचन - _____

क) गच्छामि ख) गच्छ ग) गच्छानि

5) कोष्ठकात् उचितपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

1x4 = 4

संलग्ना , आगच्छ, करोषि , संगणके

माता - प्रीति ! प्रीति !

प्रीति - आम् ।

माता - शीघ्रम् (i) -----।

प्रीति - आगच्छामि मातः।

माता- किमर्थम् विलम्बम् (ii) ----- ?

प्रीति - अहम् (iii) ----- किञ्चित् कार्यम् करोमि।

माता - त्वम् सर्वदा एव संगणके (iv) ----- भवसि। कदा पठसि?

प्रीति - संगणकेन अहम् पठनस्य एव कार्यम् करोमि।

6) अधोलिखितवाक्येषु रेखांकित-अशुद्धपदाय उचितपदम् चित्वा वाक्यानि पुनः लिखत -

1x4 = 4

i) चत्वारः बालिकाः कंदुकेन क्रीडन्ति। -

क) चत्वारः

ख) चत्वारि

ग) चतस्रः

ii) बालः हसन्ति। -

क) हससि

ख) हसति

ग) हसामि

iii) एकः चटका आसीत् । -

क) एकः

ख) एका

ग) एकम्

iv) त्वम् जलम् पिबिष्यति । -

क) पास्यति

ख) पास्यसि

ग) पास्यन्ति

7) मंजूषातः अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

1x3 = 3

मंजूषा - वृथा , शनैः-शनैः , अधुना , कुत्र

- i) शिशुः ----- चलति।
ii) ----- भ्रमणम् न करणीयम्।
iii) ----- वर्षा ऋतुः अस्ति।

8) उचित संख्यापदेन रिक्तस्थानानि पूरयत -

1x3 = 3

- i) रामः ----- वर्षेभ्यः वनम् अगच्छत्। (चतुर्दश / चतुर्दशाः)
ii) अस्मिन् पुस्तके ----- पृष्ठानि सन्ति। (पंचविंशतिः / पंचविंशः)
iii) हॉकीक्रीडायाम् एकपक्षे ----- क्रीडकाः सन्ति। (एकादश / एकादशानि)

9) धातु - प्रत्ययम् विभागम् कुरुत -

1X 3 = 3

- i) हसित्वा = ----- + -----
ii) कर्तुम् = ----- + -----
iii) पातुम् = ----- + -----

10) (क) अधोलिखितम् गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत -

1x5 = 5

हंसौ अवदताम्- “अत्र कः उपायः?” कच्छपः वदति- “युवां काष्ठदण्डम् एकं चज्ज्वा धारयताम्। अहं काष्ठदण्डमध्ये अवलम्ब्य युवयोः पक्षबलेन सुखेन गमिष्यामि।” हंसौ अकथयताम्- “सम्भवति एषः उपायः। किन्तु अत्र एकः अपायोऽसपि वर्तते। आवाभ्यां नीयमानं त्वामवलोक्य जनाः किञ्चिद् वदिष्यन्ति एव। यदि त्वमुत्तरं दास्यसि तदा तव मरणं विश्रितम्।”

I. एकपदेन उत्तरत-

i. के किञ्चिद् वदिष्यन्ति ? _____

ii. चञ्च्वा किं धारयताम् ? _____

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

i. कच्छपः किम् उपायं वदति ?

ii. तत्र कः अपायः ?

III निर्देशानुसारम् उत्तरत-

i. 'दास्यसि' क्रियायाः कर्तृपदं किम् ?

(क) कच्छपः

(ख) त्वम्

(ग) सः

(घ) कम्बुग्रीवः

ii. 'जीवनम्' इति पदस्य विलोमं किम् ?

(1) उपायः

(ख) सुखम्

(ग) नीयमानम्

(घ) मरणम्

10) (ख) अधोलिखितम् पद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत -

1x5 = 5

सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयात् न ब्रूयात् सत्यमप्रियम्।
प्रियं च नानृतं ब्रूयात् एषा धर्मः सनातनः ॥

I. एकपदेन उत्तरत-

i. अप्रियं किं न ब्रूयात् ? _____

ii. कीदृशम् अनृतं न ब्रूयात् ? _____

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

i. सनातनः धर्मः कः ?

III. निर्देशानुसारम् उत्तरत-

i. 'ब्रूयात्' – अस्य पदस्य समानार्थकं किम् ?

(क) वदतु (ख) वदति (ग) वदिष्यति (घ) वदेत्

ii. 'एषः धर्मः सनातनः' – अत्र विशेष्यं किम् ?

(क) एषः (ख) धर्मः (ग) सनातनः (घ) सर्वे एव

11) रेखान्कितं पदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

1x4 = 4

i) वसुन्धरा बहुरत्ना भवति।

ii) कूर्मस्य नाम कम्बुग्रीवः आसीत् ।

iii) कृष्णमूर्तेः अष्ट कर्मकराः सन्ति।

v) सर्वदा व्यवहारे ऋजुता विधेया।

12) (क) मंजूषात् पर्यायपदानि चित्वा लिखत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

सहचरम्, अलंकारम्, हलधरः, गोरसम्

दुग्धम् _____

कृषकः _____

आभूषणम् _____

मित्रम् _____

12) (ख) मंजूषात् विपर्ययपदानि चित्वा लिखत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

सज्जनः, वरिष्ठः, साक्षरः, सुपुत्रः

कनिष्ठः _____

कुपुत्रः _____

निरक्षरः _____

खलः _____

